

Br:

Podgorica, 13.12.2024. godine

INFORMACIJA

o iniciranju pregovora u cilju zaključivanja Sporazuma o saradnji u oblasti bezbjednosti i dugoročnoj podršci između Crne Gore i Ukrajine

Ukrajina je početkom avgusta 2024. godine, dostavila Ministarstvu vanjskih poslova Crne Gore Nacrt sporazuma o saradnji u oblasti bezbjednosti i dugoročnoj podršci između Crne Gore i Ukrajine i na taj način inicirala proces zaključivanja ovog sporazuma. Na liniji ukrajinske inicijative održan je online sastanak (30. avgusta 2024) na kojem je ukrajinska strana prezentovala dostavljeni nacrt bilateralnog sporazuma i detaljnije objasnila specifičnosti pojedinih odredbi u istom. Crnogorsku stranu na sastanku je predstavljao Todor Goranović, savjetnik predsjednika Vlade Crne Gore za bezbjednost i odbranu, a ukrajinsku Ihor Zhovkva, zamjenik šefa kabineta Predsjednika Ukrajine, na kojem je dogovoren nastavak komunikacije u cilju zaključivanja predmetnog sporazuma.

Sporazum o saradnji u oblasti bezbjednosti i dugoročnoj podršci između Crne Gore i Ukrajine se oslanja na Zajedničku deklaraciju Grupe sedam (G7) za podršku Ukrajini **kojoj se pridružila i Crna Gora**, kao i ukrajinsku Formulu za mir i ima za cilj jačanje bezbjednosti u Evropi i produblјivanje saradnje između dvije države. G7 potpisala je zajedničku deklaraciju na NATO samitu u Viljnusu u julu prošle godine, obavezujući se da će uspostaviti "dugoročne bezbjednosne obaveze i sporazume" sa Ukrajinom koji će biti pregovarani na bilateralnim osnovama. **Našim pridruženjem Zajedničkoj deklaraciji G7 preuzeli smo obavezu sklapanja pomenutog sporazuma kojim je predviđeno da, u skladu sa važećim propisima i međunarodnim ugovorima, Crna Gora i Ukrajina unaprijede saradnju u brojnim oblastima.**

Ukrajina je od početka tekuće godine potpisala sporazume sa **24 NATO članice (Ujedinjenim Kraljevstvom, Njemačkom, Danskom, Italijom, Kanadom, Nizozemskom, Finskom, Letonijom, Francuskom, Španijom, Portugalom, Belgijom, Norveškom, Islandom, Švedskom, Sjedinjenim Američkim Državama, Estonijom, Litvanijom, Poljskom, Luksemburgom, Rumunijom, Slovenijom, Grčkom i Češkom, a u toku su pregovori sa Hrvatskom, Sjevernom Makedonijom i Albanijom)**. Sporazumi predstavljaju još jedan dokaz političke volje i posvećenosti država članica NATO-a da nastave da podržavaju pravo Ukrajine na odbranu teritorijalnog integriteta i suvereniteta (u skladu sa članom 51 Povelje UN).

Pored članica NATO-a, sporazum o saradnji u oblasti bezbjednosti sa Ukrajinom su potpisale i **Japan, Republika Irska i EU.**

Crna Gora je, kao odgovorna članica međunarodne zajednice, kroz razne formate međunarodnog udruživanja, uključujući i kroz aktivno angažovanje u okviru međunarodnih organizacija, doprinijela koordiniranoj i solidarnoj akciji međunarodnih partnera u osudi dosadašnjih nelegitimnih akcija Rusije prema ovoj zemlji, uzevši u obzir da one bitno narušavaju globalni poredak zasnovan na pravilima. Kao zemlja kandidat za članstvo u EU, u skladu sa zajedničkom vanjskom i bezbjednosnom politikom Unije, Crna Gora se pridružila svim paketima restriktivnih mjera EU protiv Rusije i drugih aktera koji destabilizuju situaciju u Ukrajini ili pružaju podršku tekućoj agresiji.

Crna Gora ostaje nepokolebljiva u svojoj odlučnosti da nastavi sa pružanjem podrške Ukrajini i doprinese oporavku države i njenih građana kroz razne vidove pomoći, uključujući i uspješnu implementaciju odluka sa NATO samita u Vašingtonu. Od početka ruskog agresorskog rata Crna Gora je pružila značajnu bilateralnu podršku Ukrajini, posebno kada je u pitanju vojna, humanitarna, materijalna i finansijska pomoć (10 tranši podrške, oko 10.377.387.20 eura), uključujući i finansijski doprinos Sveobuhvatnom paketu pomoći (CAP u iznosu od oko 798.504 dolara).

OSNOVNA PITANJA O KOJIMA ĆE SE VODITI PREGOVORI

U početnom Nacrtu sporazuma o saradnji u oblasti bezbjednosti i dugoročnoj podršci između Crne Gore i Ukrajine, koji je dostavila ukrajinska strana, navodi se da Ukrajina i cijela Evropa neće biti bezbjedne sve dok ne bude postojao pravedni i trajni mir koji poštuje prava Ukrajine u skladu sa međunarodnim pravom i Poveljom UN. Saradnju između Crne Gore i Ukrajine podupiru i zajedničke vrijednosti koje dijele, između ostalog demokratija, vladavina prava, poštovanje i zaštita ljudskih prava i osnovnih sloboda, kao i rodna ravnopravnost. Nacrtom sporazuma su predviđeni brojni oblici međuresorne saradnje u oblastima bezbjednosti i odbrane, političke saradnje i promocije odgovornosti, humanitarne podrške, razvoja i rekonstrukcije, kao i u slučaju oružanog napada ili značajne eskalacije neprijateljstava protiv jedne od potpisnica.

Nacrt sporazuma sadrži odredbu da se potpisuje na period od deset godina i stupa na snagu danom potpisivanja, kao i da se može prilagoditi/izmijeniti u bilo kom trenutku u skladu sa procjenom ugovornih strana. Nacrt sporazuma predviđa osnivanje tijela koje će nadzirati sprovođenje propisanih odredbi, mogućnost prekida sporazuma na inicijativu bilo koje strane u svakom trenutku (uz propisani vremenski period za obavještenje o prestanku), kao i mogućnost produženja trajanja sporazuma nakon isteka vremenskog perioda od deset godina.

Jedan od glavnih elemenata sporazuma je osnivanje mehanizma za savjetovanje u slučaju ponovnog napada ruskih oružanih snaga na Ukrajinu u budućnosti i ističe da će se, na zahtjev bilo koje od potpisnica, održati konsultacije u roku od 24 časa, bilateralno ili kroz druge kanale. Nacrt sporazuma propisuje i nastavak snažne vojne podrške kako bi se obezbijedila održivost ukrajinskih odbrambenih snaga sposobnih

da odbrane Ukrajinu sada i u budućnosti, ali i u cilju adaptacije i modernizacije odbrambenih snaga Ukrajine i veće interoperabilnosti sa NATO snagama.

Nacrtom sporazuma, između ostalog, predviđen je i zajednički doprinos u ostvarivanju vanjskopolitičkih ciljeva dviju država, članstvo Crne Gore u Evropskoj uniji i članstvo Ukrajine u NATO i Evropskoj uniji, što će svakako doprinijeti jačanju bezbjednosti cijelog evropskog područja i njegovom prosperitetu.

Imajući u vidu sveobuhvatnost Nacrta sporazuma o saradnji u oblasti bezbjednosti i dugoročnoj podršci između Crne Gore i Ukrajine, kao i činjenicu da ulazi u nadležnost više resora, potrebno je da svi relevantni resori, tokom procesa pregovora sa ukrajinskom stranom, prepoznaju potencijalne konkretne vidove saradnje iz svoje nadležnosti i daju komentare i sugestije za izmjenu/dopunu/brisanje odredbi Nacrta sporazuma. U tom kontekstu, pokrenuta je procedura obrazovanja Delegacije za vođenje pregovora koju će činiti predstavnici svih relevantnih resora sa zaduženjem da navedeni tekst nacrta usaglase diplomatskim putem, ili u neposrednoj komunikaciji pregovaračkih timova, u zavisnosti od naknadno dogovorene dinamike pregovora. Po okončanju postupka usaglašavanja, delegacija će pripremiti i Vladi na usvajanje i razmatranje dostaviti Izvještaj o sprovedenim pregovorima sa inoviranim nacrtom Sporazuma.

Početni Nacrt sporazuma se prilaže na crnogorskom jeziku radi upoznavanja, a u cilju donošenja odluke Vlade o otpočinjanju pregovora sa ukrajinskom stranom, bez prejudiciranja konačnog teksta koji će biti usaglašen, uključujući i karakter dokumenta.

Prilog: Nacrt sporazuma koji je dostavila ukrajinska strana preveden na crnogorski jezik.

Sporazum o saradnji u oblasti bezbjednosti i dugoročnoj podršci između Crne Gore i Ukrajine

Preambula

Ukrajina i Crna Gora (u daljem tekstu „Učesnici”, ili „Ukrajina” i „Crna Gora”), ponovno izražavaju svoju najoštriju osudu ničim izazvane, neopravdane i nezakonite ratne agresije Rusije na Ukrajinu, koja predstavlja nesporno kršenje međunarodnog prava, uključujući Povelju Ujedinjenih nacija, Helsinški završni akt i Parisku povelju.

Crna Gora ponovo potvrđuje svoju nepokolebljivu podršku nezavisnosti, suverenitetu i teritorijalnom integritetu Ukrajine u okviru njenih međunarodno priznatih granica iz 1991. godine, uključujući teritorijalno more, i priznaje inherentno pravo Ukrajine na samoodbranu, kako je propisano članom 51 Povelje Ujedinjenih nacija.

Učesnici potvrđuju da Ukrajina i cjelokupna Evropa neće biti bezbjedne dok se ne postigne pravedan i trajan mir koji poštuje prava Ukrajine u skladu sa međunarodnim pravom i Poveljom Ujedinjenih nacija.

Saradnja između Učesnika je zasnovana na zajedničkim vrijednostima, između ostalog, demokratiji, vladavini prava, poštovanju i zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, kao i rodnoj ravnopravnosti.

Učesnici podsjećaju da će Ukrajina nastaviti sa sprovođenjem ambicioznog reformskog programa i da je Crna Gora posvećena pružanju podrške naporima Ukrajine u sprovođenju reformi. Ovo je od ključnog značaja za njene evropske i evroatlantske aspiracije.

Učesnici ponovo potvrđuju da su članstvo Ukrajine u Evropskoj uniji i Sjevernoatlantskom savezu (NATO) od strateškog interesa za Ukrajinu i Crnu Goru.

Crna Gora je podržala Zajedničku deklaraciju podrške Ukrajini od 12. jula 2023. godine (u daljem tekstu „ Deklaracija G7”), koju su usvojili Grupa sedam (G7) i EU na marginama NATO samita u Viljnusu, kao i Ukrajinski kompakt, pokrenut i podržan 11. jula 2024. godine na marginama NATO samita u Vašingtonu, D.C.

Učesnici naglašavaju da ovaj Sporazum nije zamjena za buduće članstvo Ukrajine u NATO-u.

Stoga su se Učesnici zajednički odlučili na jačanje saradnje u oblasti bezbjednosti kroz sprovođenje sljedećih bilateralnih dugoročnih obaveza i aktivnosti u oblasti bezbjednosti.

Dio I. Bezbjednost i odbrana

1. Crna Gora će istražiti sve mogućnosti i ponuditi dalju podršku Ukrajini u oblasti bezbjednosti i odbrane u svim domenima, sa fokusom na najurgentnije potrebe Ukrajine, promovišući povećanu interoperabilnost sa evroatlantskim partnerima. Crna Gora podržava Koncept budućih snaga Ukrajine i nastaviće da učestvuje, bilateralno, multilateralno i sa partnerima (npr. unutar Evropske unije, NATO-a i Kontakt grupe za odbranu Ukrajine), u međunarodnim naporima za podršku modernizaciji Odbrambenih snaga Ukrajine kako bi se osigurala njihova veća interoperabilnost sa NATO-om.
2. Politika Crne Gore je da pomogne Ukrajini, na bilateralnoj osnovi i kroz saradnju sa saveznicima i partnerima, u očuvanju njene kvalitetne odbrambene i vojne prednosti usred brze, neizvjesne i izazovne regionalne političke i bezbjednosne transformacije.
3. Crna Gora će raditi na pružanju podrške Ukrajini u oblasti obuke u multilateralnom okviru, kao i na bilateralnoj podršci u bilo kom drugom obliku obuke koji može biti dogovoren, uključujući programe obuke za trenere.
4. Crna Gora ponovo potvrđuje svoju kontinuiranu podršku Ukrajini kroz Sveobuhvatni paket pomoći NATO-a (CAP).
5. Crna Gora će ostati angažovana u multinacionalnim naporima za podršku, unapređenje i jačanje odbrambenih kapaciteta Ukrajine, kao i u obezbjeđivanju veće interoperabilnosti sa NATO-om i njegovim partnerima.
6. Uvažavajući značaj civilno-vojne saradnje, Crna Gora će tražiti svaku značajnu priliku za sprovođenje civilno-vojnih projekata sa civilnim kapacitetima u okviru podrške Ukrajini, sa posebnim naglaskom na pomoć civilnom stanovništvu.
7. Učesnici će, ukoliko bude potrebno, održati dijalog o strateškoj odbrani i bezbjednosnoj politici na visokom nivou.
8. Od početka ruske potpune invazije, Crna Gora je u cjelosti podržavala Ukrajinu svojim doprinosima u različitim oblastima, uključujući humanitarnu pomoć. Crna Gora je pružila pomoć i podršku privremeno raseljenim licima iz Ukrajine u Crnoj Gori.
9. Crna Gora je dala značajne vojne doprinose Ukrajini, kako bilateralno, tako i putem multilateralnih foruma, i nastaviće da se bavi najhitnijim i neposrednim potrebama Ukrajine kako bi ojačala njene bezbjednosne kapacitete. Od početka 2022. godine, Crna Gora je Ukrajini obezbijedila [...] paketa vojne pomoći ukupne vrijednosti od približno [...] miliona eura i namjerava da zadrži isti nivo vojne podrške u 2024. godini i narednim godinama, što će biti detaljno utvrđeno kroz konsultacije između Učesnika, uzimajući u obzir hitne potrebe Ukrajine.
10. Crna Gora će nastaviti da pruža podršku Ukrajini tokom desetogodišnjeg trajanja ovog sporazuma.

11. Učesnici će saradivati na jačanju vojnih kapaciteta Ukrajine, sa ciljem da dostignu nivo koji, u slučaju spoljne agresije na Crnu Goru u periodu koji prethodi pristupanju Ukrajine NATO-u, omogućava Ukrajini da uzvrati efikasnom vojnom pomoći.

Saradnja u odbrambenoj industriji

12. Crna Gora pozdravlja napore Ukrajine da integriše odbrambenu industriju u napore NATO-a i EU u cilju promocije i unapređenja kapaciteta za proizvodnju u oblasti odbrane.

13. Crna Gora i Ukrajina će saradivati na integraciji svojih odbrambenih industrija u Evropsku odbrambenu tehnološku i industrijsku bazu (EDTIB), uzimajući u obzir i mogućnosti koje pružaju Evropska strategija za odbrambenu industriju (EDIS) i Evropski program za odbrambenu industriju (EDIP).

14. Učesnici će istražiti dalje potencijalne mogućnosti i prilike za odbrambenu industriju i njeno istraživanje, dok će razvijati napore za sprovođenje zajedničkih projekata od zajedničkog interesa. Učesnici će identifikovati prilike za bliža partnerstva i saradnju u oblasti odbrambene industrije, usmjerenu ka obostranoj komercijalnoj i političkoj koristi.

15. Crna Gora će raditi sa Ukrajinom na identifikaciji potencijalnih izvora finansiranja za podršku projektima ukrajinske odbrambene industrije.

16. Crna Gora će raditi sa Ukrajinom na jačanju zaštite prenijetih tehnologija i prava intelektualne svojine.

Obavještajna i bezbjednosna saradnja

17. Učesnici će nastaviti da produbljuju svoju obavještajnu i bezbjednosnu saradnju, u skladu sa okvirima zasnovanim na bilateralnim i multilateralim mehanizmima, kako bi otkrili, spriječili i odvrtili subverzivne aktivnosti Rusije ili drugih neprijateljskih državnih ili nedržavnih aktera, i na taj način osigurali Ukrajinu i Crnu Goru od takvih malignih aktivnosti. Ovo će se postići, između ostalog, razmjenom obaveštajnih podataka i iskustava, kao i saradnjom između obavještajnih i bezbjednosnih agencija Učesnika, uključujući sprovođenje zajedničkih inicijativa i obuka.

18. Učesnici će istražiti mogućnost zaključivanja Sporazuma o zaštiti povjerljivih informacija između svojih država, koji će olakšati razmjenu informacija između nadležnih ukrajinskih i crnogorskih državnih agencija.

Hemijska, biološka, radiološka i nuklearna (CBRN) sigurnost i bezbjednost

19. Uvažavajući rizike po CBRN sigurnost i bezbjednost, naročito u situacijama oružanih sukoba, Ukrajina i Crna Gora su posvećene očuvanju i jačanju postojećeg globalnog okvira nuklearne bezbjednosti, zasnovanog na principima, pristupima, konvencijama,

normama i standardima IAEA, kao i drugim relevantnim međunarodnim pravnim normama i instrumentima.

20. Crna Gora će podržati napore Ukrajine ka CBRN bezbjednosti, njenoj održivosti i unapređenju, naročito kroz razmjenu dobrih praksi u jačanju bezbjednosti visokoaktivnih zatvorenih radioaktivnih izvora (INFCIRC/910) i borbi protiv krijumčarenja nuklearnog materijala (INFCIRC/918), kao i istraživanjem opcija za rješavanje drugih izazova povezanih sa CBRN incidentima.

Pomorska bezbjednost

21. Učesnici će nastojati da koordiniraju svoje napore u jačanju međunarodne saradnje u oblasti pomorske bezbjednosti u skladu sa Konvencijom Ujedinjenih nacija o pravu mora, drugim međunarodnim pravnim instrumentima i njihovim nacionalnim zakonima o pomorskoj bezbjednosti, uključujući okvir Strategije pomorske bezbjednosti Ukrajine, koja je odobrena Dekretom predsjednika Ukrajine 17.07.2024. godine.

Sajber bezbjednost

22. Ukrajina i Crna Gora će težiti da spriječe, otkriju, odvrata i ometu bilo kakvu sajber agresiju, sajber špijunažu i hibridno ratovanje. Učesnici će takođe nastojati da identifikuju i odvrata zlonamjernu upotrebu sajber kapaciteta od strane bilo kojih državnih i nedržavnih aktera protiv Učesnika.

23. Učesnici će međusobno pružati podršku kroz razmjenu stručnog znanja i angažovanje u praktičnoj saradnji u oblastima sajber bezbjednosti i drugih naprednih komunikacionih i informacionih tehnologija (uključujući, ali ne ograničavajući se na, izgradnju kapaciteta, razvoj normi, pravne okvire, odgovore na incidente i upravljanje krizama, otpornost kritične infrastrukture, izgradnju kapaciteta u oblastima novih tehnologija itd.).

24. Ukrajina i Crna Gora će nastaviti razmjenu informacija, iskustava i saradnju u okviru razvoja kapaciteta za sajber bezbjednost i sajber odbranu, uključujući pojačanu saradnju u oblasti sajber diplomatije, pružanjem tehničke pomoći Ukrajini, kao i unapređenjem njene sajber otpornosti.

Suprotstavljanje stranoj manipulaciji informacijama i miješanju

25. Učesnici će sarađivati u oblasti suprotstavljanja stranoj manipulaciji informacijama i miješanju, uključujući rusku ili bilo koju drugu državnu manipulaciju informacijama, zlonamjernu propagandu i dezinformacione kampanje koje utiču na nacionalnu bezbjednost. Redovno će razmjenjivati iskustva i najbolje prakse u borbi protiv dezinformacija, strateške komunikacije i javne diplomatije.

Saradnja u oblasti borbe protiv kriminala

26. Učesnici će nastaviti svoju saradnju u skladu sa Memorandumom potpisanim između Ministarstva unutrašnjih poslova Ukrajine i Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore o saradnji u borbi protiv kriminala, potpisanom u Kijevu 13. juna 2013. godine.

27. Učesnici prepoznaju da teški i organizovani kriminal (TOK) predstavlja prijetnju njihovim društvima.

28. U cilju suprotstavljanja svim vrstama aktivnosti TOK i drugih kriminalnih djela, nadležni organi Učesnika će, u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom Učesnika, saradivati u borbi protiv TOK i drugih kriminalnih djela i efikasno ih sprečavati. U tom cilju, Učesnici će preduzeti mjere za sprovođenje zajedničkih operacija, analizu kriminalne situacije u državama i identifikaciju glavnih rizika, formirati zajedničke radne grupe za policijsku saradnju i olakšati obuku i razmjenu najboljih praksi. Navedene mjere nisu iscrpne, i učesnici mogu nastaviti sa drugim oblicima saradnje kako bi postigli svoje ciljeve u borbi protiv TOK.

Dio II. Politička saradnja i promovisanje odgovornosti

Pravedan mir

29. Crna Gora će nastaviti da podržava napore Ukrajine da uspostavi pravedan i trajni mir zasnovan na ključnim principima i ciljevima utvrđenim u Ukrajinskoj formuli mira. Crna Gora će nastaviti svoje diplomatske napore kako bi obezbijedila široku globalnu podršku za njeno sprovođenje, uz uključivanje država Globalnog juga u implementaciju Ukrajinske formule mira i učešće na relevantnim mirovnim samitima.

Odgovornost

30. Učesnici ponovo potvrđuju da su posvećeni obezbjeđivanju odgovornosti za međunarodne zločine počinjene u ili protiv Ukrajine, uključujući zločin agresije.

31. Učesnici će težiti da oni koji su odgovorni za ratne zločine i druge međunarodne zločine, počinjene u ili protiv Ukrajine u kontekstu ruske agresije, snose odgovornost u skladu sa međunarodnim pravom, uključujući podršku u radu Tužilaštva Ukrajine i Međunarodnog krivičnog suda kako bi se osiguralo da se optužbe za ratne zločine i druge međunarodne zločine, uključujući seksualno nasilje u sukobu, potpuno i pravedno istraže nezavisnim, efektivnim i snažnim pravnim mehanizmima.

32. Učesnici će zajedno raditi u "Temeljnoj grupi za utvrđivanje opcija za uspostavljanje tribunala za zločin agresije protiv Ukrajine" kako bi uspostavili tribunal koji će obezbijediti odgovornost za zločin agresije protiv Ukrajine.

33. Učesnici podsjećaju da će Ukrajina ratifikovati Rimski statut Međunarodnog krivičnog suda, uključujući izmjene i dopune o zločinu agresije usvojene na Revizorskoj konferenciji Rimskog statuta održanoj u Kampali, Uganda, 11. juna 2010. godine, Rezolucijom RC/Res.6, kako je navedeno u Sporazumu o pridruživanju EU i Ukrajine, na putu ka njenom članstvu u EU.

34. Kao članovi Međunarodne koalicije za povratak ukrajinske djece, Učesnici se obavezuju da pojačaju svoje napore za siguran povratak sve ukrajinske djece koja su ilegalno deportovana i prisilno relocirana, kao i za ponovno ujedinjenje sa njihovim porodicama, kao i da podrže međunarodne napore usmjerene na obezbjeđivanje odgovornosti onih koji su odgovorni.

Naknada za štetu, gubitak i povrede izazvane ruskom agresijom

35. Učesnici ponovo potvrđuju svoju posvećenost da se Ruska Federacija smatra odgovornom za izazivanje gubitaka ili štete pojedincima i pravnim licima, kao i državi Ukrajini, kao rezultat njenih međunarodno nedopuštenih djela u ili protiv Ukrajine, uključujući njenu agresiju u suprotnosti sa Poveljom UN, i da Ruska Federacija snosi finansijsku odgovornost za dugoročnu obnovu Ukrajine.

36. Ruska suverena sredstva treba da ostanu imobilizovana dok Ruska Federacija ne plati štetu koju je izazvala Ukrajini. Crna Gora, u saradnji sa svojim partnerima u Evropskoj uniji, će nastaviti da istražuje zakonske puteve u skladu sa važećim ugovornim obavezama i u skladu sa pravom EU i međunarodnim pravom kroz koje bi ruska sredstva mogla biti korišćena u korist Ukrajine.

37. Učesnici će nastaviti da rade zajedno sa drugim partnerima na uspostavljanju međunarodnog mehanizma naknade kako bi obezbijedili kompenzaciju za štetu, gubitak ili povrede izazvane ruskom agresijom, kao što je predviđeno Statutom Registra štete izazvane agresijom Ruske Federacije protiv Ukrajine usvojenim Rezolucijom Komiteta ministara Savjeta Evrope CM/Res(2023)3. U tom smislu, Učesnici će istražiti odgovarajuće opcije za finansiranje međunarodnog mehanizma naknade kako bi obezbijedili brzu i adekvatnu kompenzaciju žrtvama agresije.

Restriktivne mjere (sankcije)

38. Učesnici prepoznaju vrijednost restriktivnih mjera (sankcija) u ograničavanju pristupa Ruske Federacije finansijama, robi, tehnologiji i uslugama koje koristi u svojoj agresiji, u suzbijanju ruskih izvora prihoda i u odvraćanju budućih napada.

39. Učesnici podsjećaju da je Evropska unija uvela restriktivne mjere (sankcije) bez presedana protiv Ruske Federacije kao odgovor na ratnu agresiju protiv Ukrajine, s ciljem da se nametnu teške posljedice Ruskoj Federaciji za njene akcije i osujete ruske kapacitete da nastavi agresiju. Crna Gora podržava ove restriktivne mjere (sankcije) i uvodi sankcije Rusiji.

40. Učesnici će nastaviti da rade kamo bi osigurali da troškovi za Rusiju zbog njene agresije i dalje rastu, uključujući restriktivne mjere (sankcije) i kontrolu izvoza. Crna Gora će ostati posvećena, u evropskom okviru, sprovođenju snažnih restriktivnih mjera (sankcija) protiv sektora ruske ekonomije i onih koji podržavaju ili profitiraju od rata, ili pomažu u zaobilaženju sankcija u trećim zemljama. Crna Gora će takođe preduzeti odlučne akcije sa partnerima kako bi suzbila sve oblike zaobilaženja sankcija.

41. Ukrajina i Crna Gora će jedna drugoj pružati ažurirane informacije o osnovama za restriktivne mjere (sankcije) i drugim relevantnim informacijama, u skladu sa relevantnim obavezama uzimajući u obzir nacionalno zakonodavstvo.

Podrška reformskoj agenda Učesnika, evropskoj i evroatlantskoj integraciji

42. Učesnici ponovo potvrđuju da je inkluzivna reforma neophodna za njihovu buduću bezbjednost, prosperitet, demokratiju i otpornost njihovih institucija i društva, kao i za njihove evropske i evroatlantske aspiracije.

43. Učesnici ponovo potvrđuju da su i Ukrajina i Crna Gora dio evropske porodice i da imaju budućnost unutar EU. Učesnici podsjećaju na meritokratsku prirodu procesa pristupanja EU. Ukrajina i Crna Gora, u saradnji sa EU i njenim državama članicama, nastaviće da podržavaju jedna drugu na svom putu pristupanja.

44. Ukrajina se obavezuje da će nastaviti sa sprovođenjem neophodnih reformi, sa posebnim fokusom na oblasti kao što su pravda, sprovođenje zakona, borba protiv korupcije, sprečavanje nezakonite trgovine, decentralizacija, javna uprava, poslovno okruženje, kao i sektor bezbjednosti i odbrane, koje naglašavaju obaveze Ukrajine prema demokratiji, vladavini prava, poštovanju ljudskih prava i slobodi medija.

45. Ukrajina i Crna Gora će podržavati napore jedna druge za integraciju u EU i usvajanje standarda i normi EU pružanjem stručne tehničke pomoći jedna drugoj kroz svoja ministarstva, pridružene agencije, vladine kancelarije i fondacije.

46. Učesnici ponovo potvrđuju svoja stanovišta da je budućnost Ukrajine u NATO-u. Crna Gora podržava napore Ukrajine da sprovede neophodne reforme na putu ka budućem članstvu u NATO-u.

47. Crna Gora će nastaviti da podržava Ukrajinu politički i praktično takođe kroz Savjet NATO–Ukrajina, Paket sveobuhvatne višegodišnje pomoći i kroz Godišnji nacionalni program i druge formate. Ukrajina se obavezuje da će nastaviti sa sprovođenjem neophodnih reformi u skladu sa svojim Godišnjim nacionalnim programom.

48. Bilo koji oblik bilateralnih bezbjednosnih obaveza ili garancija koje partneri pruže Ukrajini ne može biti alternativa za puno članstvo u NATO-u.

Dio III. Humanitarna pomoć, razvojna saradnja i obnova

Humanitarna pomoć i razvojna saradnja

49. Crna Gora će nastaviti da pruža humanitarnu pomoć Ukrajini kao što je to činila od prvog dana ruske potpune invazije, i istražiće dalja moguća rješenja za podršku Ukrajini, koja se kreću od već uspostavljenih projekata do izgradnje novih partnerstava, uključujući privlačenje privatnog sektora i institucija. U 2024. godini, Crna Gora je obećala dodatnih [...] eura za humanitarnu pomoć i obnovu u Ukrajini, kao i za [...].

50. Kako bi zadovoljila hitne potrebe ukrajinskog stanovništva, Crna Gora će nastaviti da pruža humanitarnu pomoć koja se isporučuje putem svojih pouzdanih crnogorskih i međunarodnih partnera, zajedno sa pomoći u naturi.

51. U oblasti razvojne saradnje, Crna Gora će nastojati da ojača podršku koja se pruža Ukrajini, uključujući oblasti decentralizacije, transporta, energetike, poljoprivrede, vode, kritične infrastrukture, stanovanja i zdravstvenog sektora.

52. Prepoznajući da će mnogi članovi ukrajinskih snaga bezbjednosti i odbrane, zajedno sa svojim porodicama, nastaviti da pate od posljedica povreda i bolesti koje su rezultat Ruske agresije protiv Ukrajine, Učesnici će proširiti saradnju u oblasti medicinske njege razmjenom stručnosti, standarda, okvira i najboljih praksi za podršku veteranima rata i njihovim porodicama. Ovo uključuje olakšavanje njihovog prelaska u civilni život i uspješnu reintegraciju u socijalnu i ekonomsku strukturu društva. Saradnja će obuhvatiti međusobnu implementaciju programa i usluga za veterane i njihove porodice, uključujući fizičku, psihološku i profesionalnu rehabilitaciju, zdravstvene usluge i liječenje, finansijsku podršku i inicijative za komemoracije kako bi se osiguralo sveobuhvatno blagostanje.

Humanitarno deminiranje

53. Učesnici prepoznaju potrebu da ujedine napore usmjerene na zaštitu ukrajinskog stanovništva od razarajućih posljedica mina. Deminiranje i uklanjanje eksplozivnih naprava iz Ukrajine, pomoć žrtvama i edukacija o rizicima od mina su osnova za obnovu i razvoj.

54. S obzirom na izuzetnu razmjenu izazova koji proističe iz masivne kontaminacije ukrajinske zemlje minama, municijom i drugim eksplozivnim oružjem, Crna Gora će pružiti podršku humanitarnim akcijama deminiranja u Ukrajini, uključujući i more, u saradnji sa drugim partnerskim zemljama. Ova podrška će uključivati uklanjanje eksplozivnih naprava, pomoć žrtvama, edukaciju o rizicima od mina, razmjenu stručnosti i znanja, obezbjeđivanje mašina i opreme, kao i podršku institucionalnim kapacitetima vladinih jedinica za humanitarno razminiranje.

Obnova, rekonstrukcija, održivi razvoj

55. Crna Gora podržava obnovu, rekonstrukciju i modernizaciju Ukrajine, naročito u oblastima zelene tranzicije, digitalizacije, telekomunikacija, energetske efikasnosti, tehničke pomoći, obrazovanja i razmjene znanja, upravljanja javnim finansijama i centralnog bankarstva, prerade otpada, prečišćavanja vode, obnavljanja prirodnog okruženja, građevinarstva, planiranja i infrastrukture, koristeći inovativne i rodno osjetljive pristupe.

56. Ukrajina i Crna Gora priznaju da će nevladini akteri igrati fundamentalnu ulogu u obnovi i rekonstrukciji Ukrajine. To uključuje angažovanje privatnog sektora, civilnog društva i lokalnih vlasti kao pokretača ambicioznih procesa.

57. Imajući to u vidu, Ukrajina i Crna Gora će promovisati pristupe između preduzeća i civilnog društva. Crna Gora će koristiti ekonomske i finansijske instrumente koji su joj na raspolaganju u saradnji sa svim relevantnim međunarodnim organizacijama i partnerima.

58. Crna Gora će zajedno sa Ukrajinom raditi na podsticanju crnogorskih preduzeća, fondacija i institucija da aktivno učestvuju u projektima usmjerenim na obnovu ukrajinske ekonomije, jer je jačanje privatnog sektora jedan od prioriteta njene obnove.

59. Ukrajina priznaje da proces oporavka treba da bude transparentan i odgovoran prema narodu Ukrajine i međunarodnoj zajednici.

Otpornost kritične infrastrukture

60. Učesnici imaju namjeru da istraže mogućnosti za jačanje otpornosti, obnovu i poboljšanje zaštite kritične infrastrukture razmjenom znanja i najboljih praksi.

Kultura, umjetnost, i kulturno nasljeđe

61. Crna Gora, prepoznajući značaj kulture i umjetnosti za demokratska društva i očuvanje ukrajinskog identiteta i tradicija, nastaviće saradnju sa Ukrajinom u okviru pružanja podrške umjetnicima i kulturnim radnicima.

62. Sa zajedničkom posvećenošću očuvanju slobode izražavanja kao fundamentalne evropske vrijednosti, Crna Gora se trudi da pomogne u obnovi i jačanju kulturnih i umjetničkih aktivnosti u Ukrajini, obećavajući podršku inicijativama unutar UNESCO-a, Evropske unije i Savjeta Evrope usmjerenim na rješavanje uticaja ruske agresije protiv Ukrajine na njene kulturne i kreativne sektore, kao i da prati Ukrajinu u njenoj obnovi.

Dio IV. Saradnja u slučaju budućeg oružanog napada ili značajne eskalacije

63. U slučaju budućeg ruskog oružanog napada na Ukrajinu ili u slučaju značajne eskalacije trenutne agresije, na zahtjev bilo kojeg Učesnika, Učesnici će se konsultovati bilateralno ili putem drugih međusobno prihvatljivih kanala u roku od 24 sata kako bi utvrdili odgovarajuće naredne korake.

64. U tim okolnostima, i djelujući u okviru svojih mogućnosti i kapaciteta, u skladu sa svojim pravnim i ustavnim zahtjevima i međunarodnim pravilima i zakonima, Crna Gora će pružiti Ukrajini, po potrebi, brzu i kontinuiranu političku, bezbjednosnu, vojnu, humanitarnu i ekonomsku pomoć; podržati dogovor sa međunarodnim partnerima o uvođenju ekonomskih i drugih troškova Ruskoj Federaciji i konsultovati se sa Ukrajinom o njenim potrebama dok ostvaruje svoje prirodno pravo na individualnu samoodbranu koje je zagarantovano članom 51 Povelje Ujedinjenih nacija.

65. U cilju obezbjeđivanja najšireg i najdjelotvornijeg kolektivnog odgovora na budući oružani napad, Učesnici mogu da izmijene ove odredbe kako bi ih uskladili sa bilo kojim mehanizmom koji mogu naknadno dogovoriti sa drugim međunarodnim partnerima, uključujući učesnike u Zajedničkoj deklaraciji G7 od 12. jula 2023. godine.

Dio V. Završne odredbe

66. Saradnja između Učesnika u okviru ovog sporazuma biće realizovana u skladu sa nacionalnim zakonima, propisima, kao i međunarodnim obavezama i standardima.

67. Učesnici će, ako to bude potrebno, odrediti ovlašćena tijela za razvoj i implementaciju bilateralnih sporazuma u skladu sa oblastima saradnje navedenim u ovom sporazumu.

68. Ovaj sporazum se može izmijeniti i dopuniti, uključujući dodavanje aneksa, u bilo kojem trenutku putem međusobnog pisanog dogovora između Učesnika.

69. Sve razlike između Učesnika koje proizađu iz tumačenja i/ili implementacije ovog sporazuma biće riješene mirnim putem, pregovorima ili konsultacijama između Učesnika.

70. Ovaj sporazum stupa na snagu na dan potpisivanja i biće na snazi tokom perioda od deset godina.

71. Učesnici mogu zajednički odlučiti o produženju ovog sporazuma putem slanja obavještenja najkasnije šest mjeseci prije isteka desetogodišnjeg perioda.

72. U isto vrijeme, i u skladu sa Deklaracijom G7, Učesnici dijele mišljenje da ovaj sporazum ne dovodi u pitanje pravo Ukrajine da teži budućem članstvu u NATO-u.

73. U slučaju da Ukrajina postane članica NATO-a prije isteka ovog sporazuma, Učesnici će odlučiti o njegovom budućem statusu.

74. Ovaj sporazum može biti raskinut od strane bilo kog Učesnika uz dostavljanje pisanog obavještenja drugom Učesniku. Ovaj sporazum će biti raskinut šest mjeseci od datuma prijema takvog obavještenja. Raskid neće uticati na realizaciju tekućih aktivnosti ili projekata koji su dogovoreni prije datuma raskida, osim ako Učesnici odluče drugačije.

Potpisano u [...] dana [...] 2024. u dva primjerka na ukrajinskom, crnogorskom i engleskom jeziku, pri čemu su svi tekstovi jednako vjerodostojni. U slučaju neslaganja, mjerodavan je tekst na engleskom jeziku.

Za Ukrajinu:

Za Crnu Goru:

Volodymyr Zelenskyy

[...]

Predsjednik